

Pestprotocol

D'n Bogerd

openbaar basisonderwijs
fluvium

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	1
Verantwoording	2
Pestprotocol obs d'n Bogerd	3
Pesten	4
Betrokken partijen	5
Digitaal pesten	7
Vijfsporenaanpak	8
Aanpak van ruzies en pestgedrag	9
Consequenties	10

Verantwoording

Het pestprotocol is opgesteld door het team van obs d'n Bogerd.

Het protocol beoogt, via samenwerking, het probleem van het pestgedrag bij leerlingen aan te pakken en daarmee het welzijn, het veiligheidsgevoel en een plezierige schoolperiode daadwerkelijk inhoud te geven. Er is gebruik gemaakt van de informatie vanuit Kwink, onze methode voor sociaal en emotionele ontwikkeling, DUO en Zien vragenlijsten en ons gedragsprotocol.

Door dit protocol dienen de regels duidelijker te worden en worden ook de sancties op overtredingen duidelijk gemaakt.

Pestprotocol obs d'n Bogerd

Pesten komt helaas op iedere school voor, ook bij ons op d'n Bogerd. Het is een probleem dat wij onder ogen zien en op onze school serieus aan willen pakken. Daar zijn enkele voorwaarden aan verbonden:

- Pesten moet als probleem worden gezien door alle direct betrokken partijen: leerlingen (gepeste kinderen, pesters en de zwijgende groep), leerkrachten en de ouder(s)/ verzorger(s) (hierna genoemd: ouders).
- De school moet proberen pestproblemen te voorkomen. Los van het feit of pesten wel of niet aan de orde is, moet het onderwerp pesten met de kinderen bespreekbaar worden gemaakt, waarna met hen regels worden vastgesteld.
- Als pesten optreedt, moeten leerkrachten (in samenwerking met de ouders) dat kunnen signaleren en duidelijk stelling nemen. Een goede samenwerking tussen thuis en school biedt de beste kansen op resultaat.
- Wanneer pesten ondanks alle inspanningen toch weer de kop opsteekt, moet de school beschikken over een directe aanpak.
- Wanneer het probleem niet op de juiste wijze wordt aangepakt of de aanpak niet het gewenste resultaat oplevert dan is raadplegen van een deskundige wellicht gewenst, die het probleem kan onderzoeken en leerkrachten, ouders en eventueel het bevoegd gezag adviseren.
- Voorbeeldgedrag van de leerkrachten en thuis van ouders is van groot belang. Er zal minder gepest worden in een klimaat waar duidelijkheid heerst over de omgang met elkaar, waar verschillen worden aanvaard en waar ruzies niet met geweld worden opgelost maar worden uitgesproken. Agressief gedrag van leerkrachten, ouders en de leerlingen wordt niet geaccepteerd. Zie hiervoor ook ons gedragsprotocol.

Pesten

Plagen en pesten

Er wordt onderscheid gemaakt tussen plagen en pesten.

Plagen doen we allemaal weleens en dit gaat meestal over en weer. Er is geen sprake van een slachtoffer en het is niet de bedoeling om elkaar kwaad te willen doen. Er is dus geen winnaar of verliezer. Plagen is leuk bedoeld. Je kunt een hoop lol hebben met elkaar als je een grap uithaalt. Je leert er zelfs van. Je leert waar je grenzen bijvoorbeeld liggen. Je leert te zeggen wanneer je iets niet meer leuk vindt. Je leert ook op deze manier dat je iemand kan vertrouwen.

Als je geplaagd wordt, kun je altijd terug plagen. Daar ontstaan geen problemen van. Plagen is niet gemeen, plagen is voor alle partijen grappig. Om plagen kun je lachen, niet iedere keer is dezelfde persoon aan de beurt. Plagen is ook meestal 1 tegen 1 en is makkelijk te stoppen.

Pesten

Wanneer wordt plagen pesten?

- Als de ander aangeeft dat het niet leuk (meer) is en er wordt dan toch doorgegaan....dan wordt plagen pesten.
- Als er steeds hetzelfde geintje wordt uitgehaald. Of steeds weer hetzelfde grapje wordt gemaakt. Ook dan wordt plagen pesten.
- Als je gaat merken dat de één de baas over de ander wordt. Er is dus een winnaar en een verliezer.

Hieronder vallen dan zowel lichamelijke als geestelijke pesterijen. In tegenstelling tot bij het plagen is er een situatie ontstaan waarbij de gepeste vaak niet meer voor zichzelf kan opkomen. Ook gebeurt het regelmatig dat iemand buiten de groep wordt gezet. Diegene wordt dan buitengesloten. Bij pesten is de sfeer niet positief en er is altijd sprake van meer tegen een. Er is sprake van machtsverschil. Het slachtoffer is niet in staat zich tegen de sterkere partij (pestkop met meelopers) te verweren. Pesten is altijd gemeen bedoeld en het kan (vaak) niet in je eentje worden gestopt.

Definitie:

Pesten is het systematische en langdurig uitoefenen van psychologisch of fysiek geweld door één of meerdere personen ten opzichte van één persoon, die niet (langer) in staat is zichzelf te verdedigen.

Plagen gebeurt op basis van gelijkwaardigheid, is incidenteel en heeft een pedagogische waarde. Pesten gebeurt vanuit overheersing, is systematisch en dwingt leerlingen in een bepaalde rol. Het belemmert zowel de pester als de gepeste leerling in zijn gezonde ontwikkeling.

Betrokken partijen

Korte achtergrondinformatie over de betrokken partijen. In dit hoofdstuk wordt benadrukt dat er vijf partijen betrokken zijn bij het pesten! Alleen als alle vijf de partijen inspanning leveren kan het pestgedrag en de sfeer in de groep veranderen.

- het gepeste kind;
- de pester;
- de meelopers en zwijgende middengroep;
- de ouders;
- de leerkrachten.

Het gepeste kind:

Sommige kinderen hebben een grotere kans om gepest te worden dan anderen. Dat kan komen door uiterlijke kenmerken. Maar vaker heeft het te maken met gedrag; kinderen die gepest worden doen vaak andere dingen dan de meeste leeftijdgenoten in hun omgeving. Het gepeste kind beleeft gevoelens anders en uit ze ook op een andere manier dan de grote groep. Veel kinderen die worden gepest hebben een beperkte weerbaarheid. Ze zijn niet in staat daadwerkelijk actie te ondernemen tegen de pestkoppen en stralen dat ook uit. Vaak zijn ze angstig en onzeker in een groep en durven ze weinig of niets te zeggen, omdat ze bang zijn om uitgelachen te worden. Deze angst en onzekerheid worden verder versterkt door het ondervonden pestgedrag, waardoor het gepeste kind in een vicieuze cirkel komt waar het zonder hulp zeker niet uitkomt. Gepeste kinderen voelen zich vaak eenzaam, hebben in hun gepeste omgeving geen vrienden om op terug te vallen en kunnen soms beter met volwassenen opschieten dan met hun leeftijdgenoten. Het blijkt dat kinderen vooral gepest worden als er sprake is van een onveilige situatie, waarbinnen een pester zich kan uiten.

De pesters:

Kinderen die pesten zijn vaak fysiek de sterkste uit de groep. Daardoor kunnen ze het zich permitteren zich agressiever op te stellen. Ze reageren dan ook met dreiging van geweld of de indirecte inzet van geweld. Pesters lijken in eerste instantie vaak populair te zijn in een klas, maar ze dwingen hun populariteit in de groep af op een negatieve manier. Met het vertoonde pestgedrag gaat ze dat gemakkelijk af en ze krijgen andere kinderen mee bij hun pestgedrag naar een slachtoffer. Pesters hebben ook feilloos in de gaten welke kinderen gemakkelijk aan te pakken zijn. Als ze zich vergissen, gaan ze op zoek naar een volgend slachtoffer. De zwijgende meerderheid en de meelopers krijgen een keuze die zwijgend wordt opgelegd en die aan duidelijkheid niet te wensen overlaat: je bent vóór of je bent tegen me. Hier gaat een grote dreiging vanuit naar de omgeving van de pester en het slachtoffer. Alles is immers beter dan zelf gepest te worden. De pesters stralen juist deze dreigende zekerheid uit. Ze overtreden bewust regels en hebben vaak vaardigheden ontwikkeld om met hun daden weg te komen. Het profiel van de pester is sterk zelfbevestigend, hij ziet zichzelf als een slimme durfal die dat de andere kinderen bij herhaling laat merken.

Het komt ook vaak voor dat een pestkop een kind is dat in een andere situatie zelf slachtoffer is of is geweest. Om te voorkomen weer het mikpunt van pesten te worden, kan een kind zich in een andere omgeving vervolgens als pester gaan opstellen; laten pesten doet pesten. Ook pesters hebben op termijn last van hun pestgedrag. Door hun verkeerde en vooral beperkte sociale vaardigheden hebben ze vaak moeite om

viendjes voor de lange termijn te maken en een vriendschap op te bouwen en te onderhouden op andere gronden dan die van macht. Pesters maken een abnormale sociale ontwikkeling door, met alle gevolgen van dien voor de pester zelf.

De meelopers en de zwijgende middengroep:

De meeste kinderen zijn niet direct betrokken bij het pesten. Sommige kinderen blijven op afstand, zij zijn de zwijgende groep. Er zijn ook kinderen die niet merken dat er gepest wordt, of niet willen weten dat er gepest wordt in hun directe omgeving. Andere kinderen doen incidenteel mee. Dit zijn de zogenaamde "meelopers". Het specifieke kenmerk van een meeloper is de grote angst om zelf het slachtoffer te worden. Maar het kan ook zijn dat meelopers stoer gedrag wel interessant vinden en denken daardoor met de populariteit van de pester mee te liften. Vooral meisjes doen nogal eens mee met pesten om een vriendin te kunnen behouden. Als kinderen actiever gaan mee pesten in een grotere groep, voelen ze zich minder verantwoordelijk voor wat er gebeurt. Alles wat in een groep gebeurt, belemmert de individuele verantwoordelijkheid. Zo kunnen er excessen ontstaan die achteraf voor iedereen, inclusief de pesters, onacceptabel zijn.

Het heeft echter zin om op te staan tegen het pesten! Zodra andere kinderen het gepeste kind te hulp komen of tegen de pesters zeggen dat ze moeten ophouden, kan de situatie veranderen. Het pesten wordt dan vanzelfsprekend minder. De situatie voor met name meelopers verandert dan door het ongewenste karakter dat het pestgedrag krijgt. Het wordt duidelijk dat de groep het niet normaal vindt en niet bereid is om mee te gaan in het pestgedrag. Meelopers horen ook dan graag bij de grote groep en zijn niet bereid om een groot risico te lopen.

Kinderen die pestgedrag signaleren en dit bij de leerkracht aangeven vervullen dus een belangrijke rol.

Ouders:

Ouders van kinderen die gepest worden en die dit probleem met de school willen bespreken, zijn natuurlijk altijd emotioneel bij het onderwerp betrokken. De ouder wil maar één ding en dat is dat het pestgedrag ogenblikkelijk stopt.

Ook voor de ouders van de pester is het emotioneel om te horen dat hun kind pest. Zij zullen het vaak in een reactie van zelfbescherming ontkennen of bagatelliseren. Ouders van kinderen die niet direct bij het pesten betrokken zijn, kunnen meer afstand nemen. Daardoor zijn ze beter in staat om duidelijk te maken aan hun kind dat er iets aan het pesten gedaan moet worden. Als er in de omgeving van hun kind gepest wordt, heeft hun kind zelf ook last van een onveilige, onprettige sfeer in de groep of de klas.

Leerkrachten:

Omdat pesten in de klas meestal een goed bewaard geheim is, kan het leerkrachten niet worden verweten dat zij pesten in de klas niet opmerken.

De leerkracht is echter wel verplicht inspanning te leveren zich te bekwamen in zijn rol als begeleider bij pestproblemen.

Digitaal pesten

Veel pestgedrag tussen leerlingen speelt zich af online op sociale netwerken en via smartphones. Dit noemen we digitaal pesten of cyberpesten. Via internet en sociale media is er ongeremdheid in wat leerlingen elkaar 'toewensen' en dit gaat digitaal makkelijker dan in 'real life'. Digitaal pesten kan erg vervelend en bedreigend zijn. Dat komt omdat de dader vaak anoniem en onbekend is. Omdat we bijna altijd verbonden zijn met de digitale wereld, bijvoorbeeld met onze telefoon, is het moeilijk om je ervoor af te sluiten.

Wat is digitaal pesten?

- Versturen van vervelende berichten over iemand.
- Verspreiden van seksueel getinte berichten, foto's of filmpjes van een ander ('sexting').
- Tweets versturen waarin je zegt iemand in elkaar te gaan slaan of de school in de fik te steken.
- Verspreiden van 'bangalijsten'.
- Aanmaken van een profiel met de gegevens van iemand anders.

Wat kun je doen om digitaal pesten te voorkomen?

- Negeer vervelende berichten en blokkeer de afzender
- Geef nooit je wachtwoord, adres of telefoonnummer
- Voeg alleen mensen toe die je kent.
- Stuur nooit foto's van jezelf waarvan je niet wilt dat iedereen die ziet.
- Meld bij de beheerder van de site wanneer er een nepprofiel is aangemaakt, vertel dit ook aan je ouders.
- Denk goed na wat je plaatst op internet, iedereen kan het zien en eenmaal geplaatst, is het moeilijk te verwijderen.

Wat kun je doen als je digitaal wordt gepest?

- Negeer vervelende berichten en blokkeer de berichten.
- Vertel je ouders of iemand die je vertrouwt over wat er gebeurt.
- Bewaar pestberichten of maak een screenshot als bewijsmateriaal.
- Als het pesten te ver gaat, kun je aangifte doen bij de politie.

Vijfsporenaanpak

De vijfsporenaanpak is gericht op de verschillende partijen die betrokken zijn bij pesten: het gepeste kind, de pester, de ouder, de klasgenoten en de school.

Hier volgt een opsomming van mogelijkheden waarop wij als school de vijf verschillende partijen die een rol spelen in een peestsituatie kunnen ondersteunen, gericht op het oplossen van het probleem.

Steun bieden aan het kind dat gepest wordt.

- Naar het kind luisteren en het probleem serieus nemen.
- Met het kind overleggen over mogelijke oplossingen.
- Samen met het kind werken aan oplossingen.
- Waar nodig zorgen dat het kind deskundige hulp krijgt, bijvoorbeeld een sociale vaardigheidstraining om weerbaar te worden.
- Zorgen voor vervolggesprekken.
-

Steun bieden aan het kind dat zelf pest.

- Met het kind bespreken wat pesten voor een ander betekent.
- Het kind helpen om op een positieve manier relaties te onderhouden met andere kinderen.
- Het kind helpen om zich aan regels en afspraken te houden.
- Zorgen dat het kind zich veilig voelt; uitleggen wat jij als leerkracht gaat doen om het pesten te stoppen.
- Stel grenzen en verbind daar consequenties aan.
- Zorgen voor vervolggesprekken.

De ouders van het gepeste en van het pestende kind steunen.

- Ouders die zich zorgen maken over pesten serieus nemen.
- Ouders op de hoogte houden van peestsituaties.
- Informatie en advies geven over pesten en de manieren waarop pesten kan worden aangepakt.
- In samenwerking tussen school en ouders het pestprobleem aanpakken. Zowel op school als vanuit de thuissituatie.
- Indien nodig ouders doorverwijzen naar deskundige ondersteuning.

De andere kinderen in de groep betrekken bij de oplossingen van het pestprobleem.

- Met de kinderen praten over pesten en over hun eigen rol daarbij.
- Met de kinderen overleggen over mogelijke oplossingen en over wat ze zelf kunnen bijdragen aan die oplossingen.
- Samen met de kinderen werken aan oplossingen, waarbij ze zelf een actieve rol spelen.

De algemene verantwoordelijkheid van de school.

- De school zorgt dat de medewerkers voldoende informatie hebben over pesten in het algemeen en het aanpakken van pesten op school.
- De school neemt stelling tegen het pesten.
- De school brengt de huidige situatie rond pestbeleid in kaart.
- De school werkt aan een goed beleid rond pesten en veiligheid van leerlingen waar de hele school bij betrokken is.

Aanpak van ruzies en pestgedrag

Op elke school is er weleens iets aan de hand. Preventief maken wij gebruik van Rots en Water en de methode Kwink. Wij beschikken over een anti-pestcoördinator en nemen elk jaar deel aan de Week tegen het pesten. Onderstaande stappen worden hierdoor ook regelmatig geoefend met onze leerlingen.

Wanneer leerlingen ruzie met elkaar hebben of pesten, worden de volgende stappen gevolgd:

- Proberen de leerlingen er eerst zelf uit te laten komen door te zeggen: 'Ik wil dat je hiermee stopt', of 'ik vind dit niet leuk'.
- Wanneer de leerling er niet uitkomt, kan de leerling proberen het probleem te negeren of de leerling loopt bij het probleem weg en vertelt het aan de juf of de meester. De leerkracht gaat hier gelijk op in of maakt een afspraak met de leerlingen om er in een later stadium op terug te komen.
- De leerkracht brengt de partijen bij elkaar voor een verhelderend gesprek. In dit gesprek wordt de pester gevraagd of het zijn/haar bedoeling is om de ander verdrietig te maken. Er volgen dan twee mogelijkheden:
 - De leerling zegt ja: de leerkracht geeft aan dat we dan een probleem hebben omdat we geen kinderen op school willen hebben die andere kinderen verdrietig willen maken. De leerkracht geeft de leerling een moment bedenktijd. Na deze bedenktijd vraagt de leerkracht dezelfde vraag. Is het antwoord weer ja, dan volgt er een gesprek met ouders en de leerling.
 - Het kind zegt nee: de leerkracht probeert samen met hen de ruzie of pesterijen op te lossen en nieuwe afspraken te maken.
- Bij herhaaldelijke ruzie/pestgedrag houdt de leerkracht een bestraffend gesprek met de leerling die pest/ruzie maakt. Ook wordt de naam van de leerling in de groepsmap genoteerd. Bij iedere melding omschrijft de leerkracht 'de toedracht'. Bij de derde melding in de map worden ouders op de hoogte gebracht van de ruzie of het pestgedrag. Indien nodig gebeurt dit na de eerste of tweede melding. Leerkrachten en ouders proberen in goed overleg samen te werken aan een bevredigende oplossing.

Consequenties

Als de bovenstaande stappen geen positief resultaat opleveren gaat onderstaand protocol in werking. Als de leerkracht ziet dat een leerling wordt gepest of de gepeste, of medeleerlingen, of ouders komen het melden.

In dit schema ligt vast wie, wanneer, welke acties onderneemt. Van groot belang is verslaglegging, openheid en samenwerking door alle betrokken partijen. Afhankelijk van het gedrag van de pester doorloopt hij/zij 1 of alle 5 fasen van het protocol.

gedrag	sanctie	wie?
Eenmalig geconstateerd pestgedrag	*gesprek over de schoolregels *pedagogisch gesprek: bewustwording van wat hij/ zij het gepeste kind aandoet. * indien nodig contact opnemen met ouders van gepeste/ pestende kind * ingaan op eventuele sancties	leerkracht
Pesten blijft 3x doorgaan	* straffend gesprek. * afspraken maken met de pester over gedragsverandering * een gesprek met de ouders naar aanleiding van de drie notaties in de klassenmap * evaluatiegesprek met ouders naar aanleiding van het vorige gesprek	leerkracht (ouders en directie worden ingelicht)
Pesten blijft toch doorgaan	* een gesprek met de ouders, als voorgaande acties en eerdere gesprekken met ouders op niets uitgelopen zijn. De medewerking van de ouders wordt nadrukkelijk gevraagd om een einde aan het probleem te maken. De school heeft alle activiteiten vastgelegd in Parnassys en de school heeft al het mogelijke	leerkracht of anti pest coördinator coördineert (directie wordt ingelicht)

	gedaan om een einde te maken aan het pestprobleem * van het gesprek wordt weer een notitie gemaakt in Parnassys * bij aanhoudend pestgedrag kan professionele hulp worden ingeschakeld (GGD, schoolmaatschappelijk werk of schoolarts)	
Negatief gedrag blijft gehandhaafd	* bij aanhoudend pestgedrag kan ervoor gekozen worden om een leerling tijdelijk in een andere groep te plaatsen, binnen de school. Eventueel wordt voor een tijdelijke schorsing uit de groep gekozen. De leerling is dan wel op school, maakt werk maar zit in een andere ruimte waar hij/zij onder toezicht werkt. De leerling heeft geen pauze met de andere leerlingen. * er wordt een incidentenregistratie in Parnassys gemaakt	leerkracht, anti pest coördinator coördineert (directie wordt ingelicht)
Geen verbetering merkbaar	* in extreme gevallen kan een leerling geschorst of verwijderd worden. Verslag hiervan in Parnassys vastleggen.	directie handelt in overleg met het schoolbestuur en leerplichtambtenaar.